

Peter Hays Gries: China's New Nationalism. Pride, Politics and Diplomacy.

Berkeley/Los Angeles/Londen: University of California Press, 2005; ix + 215 blz.; \$19,95

ISBN 0-520-24482-6

Deze publicatie poogt inzicht te geven in de heersende nationalistische en identiteitsgevoelens van China, alsmede de gevolgen daarvan voor het Chinese perspectief op de Verenigde Staten en Japan. Het overheidsbeleid, maar ook films, televisieshows, posters, cartoons en moderne literatuur leveren daarvoor het materiaal. Auteur Peter Hays Gries, onder meer 'codirector of the Sino-American Security Dialogue', analyseert hoe China zich ontdoet van de gevolgen van een 'Eeuw Vernedering' en behandelt de repercussies van het Amerikaanse bombardement (per ongeluk/expres?) van de Chinese ambassade in Belgrado in 1999 en de botsing in 2001 boven de Zuid-Chinese Zee tussen een Amerikaans *surveillance*-vliegtuig en een Chinese F-8. Hij schenkt aandacht aan het zg. 'Kissinger Complex' (de wederzijdse liefde tussen Kissinger en China), aan de Chinese diplomatie, alsmede aan het actuele Chinese nationalisme. Hij vraagt zich af welke perspectieven dit alles oplevert voor de verhoudingen van China met het Westen. Wat dit laatste betreft wijst hij erop dat 'woorden gevolgen hebben'. 'Anti-American and anti-Chinese polemics are pernicious' – zo betoogt hij – 'they can easily spiral into mutual dehumanization and demonization, laying the foundation for violent conflict.' Chinezen en Amerikanen die rozige plaatjes schetsen van de bilaterale relaties, handelen eveneens onverantwoordelijk, maar dat neemt niet weg dat 'Chinese America bashers' en 'American China bashers' het gevaarlijkste soort zijn. In zijn laatste hoofdstuk, 'Chinese Nationalism and U.S.-China Relations

in the Twenty-First Century', geeft hij suggesties hoe stereotiep denken en gedrag kunnen worden aangepakt en hoe betrekkingen die verkeren in een staat van 'negatieve interdependentie' kunnen worden omgebogen in een meer positieve richting. 'Until Chinese and Americans learn to affirm, rather than threaten, each others' national identities, their mutual benefit from a stable East Asia will not ensure peace in the twenty-first century.' (blz. 150) (F.v.d.B.)

Raoul Delcorde: Les mots de la diplomatie.

Parijs: L'Harmattan, 2005; 133 blz.;

12,50 euro

ISBN 2-7475-9977-9

De titel *Les mots de la diplomatie* (De woorden van de diplomatie) is veelbelovend. Wie dit beknopte woordenboekje leest, komt inderdaad veel wettenswaardigs tegen over begrippen die in het diplomatieke vak gebruikelijk zijn. De Belgische ambassadeur te Stockholm Delcorde laat duidelijk zijn ervaring spreken als hij het heeft over de *Conventies van Wenen* of over *diplomatieke erkenning van staten*. Dat tussen de alfabetisch gerangschikte begrippen vier personen behandeld worden (Kissinger, Marco Polo, Talleyrand en Wallenberg) doet willekeurig aan, al levert het wel informatieve lectuur op. Toch knaagt er iets. Wie zal dit boekje raadplegen om het woord *telefoon* op te zoeken, of *gevaar*, of *Brussel*? Hier ontpopt de schrijver zich tot een belerend schoolmeester met sterk normatief gekleurde opvattingen. Delcorde toont zich voorstander van de klassieke diplomatieke loopbaan en zet zich af tegen 'parachutisten' uit de politiek. De loopbaan moet de norm blijven, valt te lezen bij het lemma *Carrière*, dat eerbiedig met een hoofdletter C wordt gespeld. Weinig

verhelderend zijn de passages over *openhartigheid* ('codetaal die alleen door diplomaten begrepen wordt') en *tact* ('onmisbare eigenschap voor de diplomaat'): zo wordt de leergierige lezer niet veel wijzer. *Les mots de la diplomatie* valt te plaatsen in een lange en eerbiedwaardige traditie van diplomatieke handboeken, die al sinds de 18de eeuw verschijnen en lessen bevatten voor jonge diplomaten. De conclusie dringt zich op dat de auteur die doelgroep voor ogen had bij het schrijven van zijn boekje. Erger is dat het eigenlijk helemaal geen woordenboek is, maar een tamelijk traditioneel ingevulde kijk op het vak van diplomaat. Het alfabet leverde slechts een ordeningsprincipe, net als bij een levenslied tijdens een huwelijksjubileum. De studie van het diplomatiek taalgebruik is een beter verklarend handwoordenboek waardig. (J.J.K.)

Marcel Becker, Kees Klop, Bas van Stokkom, Jean-Pierre Wils (red.): Na het referendum over Europa: een weg uit de impasse.

Budel: Uitgeverij Damon, 2006; Centrum voor Ethiek (Radboud Universiteit Nijmegen); 235 blz.; 17,90 euro

ISBN 90-5573-739-9

De burger is vooral betrokken bij de Europese Unie omdat die Unie hem iets oplevert. Dit betekent dat, zodra het economisch tegenzit, hij het vertrouwen in de EU opzegt. Volgens de auteurs van bovengenoemde bundel (bijna allen verbonden aan de Radboud Universiteit) is er sprake van een 'grote Europese leegte': gemeenschappelijke oriëntaties en interactiepatronen ontbreken. Zij stellen het probleem aan de orde van de diverse niveaus van vervreemding die tussen het publiek en het 'project Europa' zijn ontstaan en behandelen vele 'pijnpunten'. Ze vragen zich af hoe

de Europese burgerzin kan worden gevoed, waar het populisme (dat zich niet beperkt tot politiek rechts) vandaan komt en bepleiten een discussie over rechtvaardigheid. Andere problemen die aan de orde worden gesteld, zijn de kwestie wat de grenzen moeten zijn van de 'Europese publieke ruimte', waar die mee moet worden gevuld, welke mate van afhankelijkheid aan Europa mogelijk is en welke elementen daarvan deel kunnen uitmaken. Ze behandelen de kwestie of Europa zich inderdaad ontwikkelt tot een superstaat waar kleine landen niets in te brengen hebben, ambtenaren en regels het voor het zeggen hebben en waartegen het subsidiariteitsbeginsel het moet afleggen. Ook wordt de huidige stand van ontwikkeling in Turkije behandeld. Dit hoofdstuk komt tot de conclusie dat bij toetreding van Turkije tot de Unie er sprake is van een meerwaarde op diverse terreinen, zowel voor de EU als voor Turkije, bijvoorbeeld 'in het perspectief van de buitenlandse betrekkingen van de Unie met de landen van het Midden-Oosten' (blz. 148). In slothoofdstukken vraagt men zich af of en hoe een 'constitutioneel patriotisme' van de Europese burger kan worden bevorderd. Men bepleit een 'herbezinning', nu de operatie van het 'grondwettelijk project' op 'harde grenzen' is gestuit. Hoe je het ook wendt of keert, vroeg of laat – zo betogen de redacteurs – komt de constitutionele thematiek terug. In plaats van met *dédain* te beweren dat het grondwettelijk verdrag 'dood' is, moeten de Nederlandse politici 'erkennen dat er geen alternatief is voor een grondwettelijk document'. De vraag of men een (herzien) Europees Grondwettelijk Verdrag wil aanvaarden, zal overigens wederom via een volksraadpleging moeten gebeuren. Het publiek 'kan niet langer worden gepasseerd' (blz. 232). (F.v.d.B.)

Ulrich Sedelmeier & Alasdair R. Young (red.): The JCMS Annual Review of the European Union in 2005.

*Oxford: Blackwell Publishing Ltd, 2006; 252 blz.; £ 17,99
ISBN 1-4051-4516-1*

Het *Journal of Common Market Studies* (JCMS), dat gewijd is aan de problematiek van de Europese integratie, verschijnt vijf keer per jaar. Deze aflevering (14 artikelen) vat recente ontwikkelingen in de EU samen. Ze zijn van de hand van goed in de materie ingevoerde wetenschapslieden uit Groot-Britannië, Duitsland, Zwitserland en Noorwegen. Het *Keynote Article* behandelt de Franse en Nederlandse referenda over de Europese grondwet. De auteur (Paul Taggart, University of Sussex) beklemtoont de verschillen tussen Frankrijk en Nederland in de motieven om tegen te stemmen en tekent aan dat in Nederland de politieke partijen veelal vóór waren, terwijl in Frankrijk veel méér politici hun bedenkingen hadden. Men kan ook bepaald niet spreken van een monocausaal motief om tegen te stemmen. Beate Kohler-Koch en Berthold Rittberger bespreken de 'governance turn' in de EU-studies. Ze zijn van mening dat deze specifieke 'EU system of governance' heeft verbeterd: 'a unique set of multi-level and regulatory institutions, as well as a hybrid mix of state and non-state actors in a non-hierarchical system of network governance' (blz. 42). Overige artikelen gaan over het Luxemburgse en Britse voorzitterschap, institutionele en interne economische, sociale en politieke ontwikkelingen, over justitie en rechtskundige ontwikkelingen. Uiteraard is een van de artikelen gewijd aan de uitbreiding van de EU en een aan de externe betrekkingen. Ieder artikel is voorzien van een 'up to date' boekenlijst. (F.v.d.B.)

Ruud Hoff: Jasser Arafat.

Soesterberg: Uitgeverij Aspekt, 2005 (Aspekt-biografieën onder redactie van Perry Pierik en Martin Ros), 120 blz.; 14,95 euro: ISBN 90-5911-101-X

Ruud Hoff, docent Buitenlandse Politiek aan de School voor Journalistiek in Utrecht, heeft een korte levensbeschrijving van Jasser Arafat geschreven. Dat is geen makkelijke opgave, gelet op het zeer grillige en lange politieke leven van deze Palestijnse leider, dat onlosmakelijk verknoot is met de vele dramatische episodes in de geschiedenis van het Palestijns-Israëliësch conflict. Herhaaldelijk heeft Arafat zelf de loop van die geschiedenis in belangrijke mate bepaald. Hoff weet de fasen in het Palestijns-Israëliësch conflict kort en bondig voor het voetlicht te brengen, en laat ook aardig het kaleidoscopische krachtenveld zien waarbinnen Arafat als leider moest zien te overleven. Hoff blijft nogal op de vlakke in zijn oordeel over deze ontsnappingskunstenaar. 'Wie was Jasser Arafat?', zo vraagt hij zich af. 'Een revolutionaire held of een tragisch slachtoffer van de geschiedenis. Een toegewijde Palestijnse patriot of een rasmanipulator, die vooral op macht uit was?' Hoff laat het gewelddadige aspect van Arafat onderbelicht. Arafat was ongetwijfeld het gezichtsbepalende symbool van de ontlukende Palestijnse nationale identiteit, en als zodanig de steun en toeverlaat voor miljoenen (onthemede) Palestijnen, maar door in eerste en laatste instantie het gebruik van terroristisch geweld als een volkomen legitiem strijdmiddel te hanteren, heeft hij de Palestijnse zaak geweldig geschaad. Mede door zijn toedoen werden de kansen op vrede keer op keer getorpedeerd, en werd de formatie van een bescheiden, vreedzame staat naast Israël onmogelijk gemaakt. (A.E.P.)